

ЧАСОНИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільні і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 ар.

Дай Боже витримати!

Буковинські Волохи не мають тепер жадної волоскої газети для інтелігенції, лише німецьку Bukowinaer Post, що виходить три рази в тиждень. Gazeta Wisocipnei довгий час борилася з недоборами, з ріжними напрямками у волоскім таборі, і вкінці недавно померла без наслідника. Є то характеристична річ для волоскої інтелігенції, що німецькому органу евому не дає упасти, але волоскому дала загинути. Впрочім се на Буковині звісна річ, що багато волоских патріотів, а навіть провідників, не знають докладно волоскої мови; уживають звичайно німецької в товариескім і публичнім житю, а руску мову вміють ліпше, як свою (н. пр. сам барон Мустаца).

Злобні люди зпоміж самих Волохів кажуть навіть отверто, що як би волоскі політики не мали ту в краю діла з Русинами, то по нинішній день спали би собі гарненько, консервуючи свій добробит і темноту свого народу. Так ті волоскі послі, що смирно та чемно сидять у Відні в згоді з Поляками і правительством, як і ті домашні політики, що лишають ся в краю та острійше говорять і пишуть лише против Русинів (навіть жидівські інтереси їм дорожжі як рускі) — всі они дуже добре розуміють свій власний боярський інтерес і боронять его так, що зпоза їх ріжних фраз патріотичних легко добачити той консерватизм, що то має на думці пере-

довсім своє власне, особисте добро або своєї кліки.

Що та наша думка має реальну підставу, видко найліпше з того, що молоді Волохи нарікають уже на бояреку господарку, зовсім не ліпшу, як ославлена польска, лише, не маючи в краю ще сили і свого органу, вдають ся зі своїми жалюми аж до Германштадської Tribun-и. Ми вже в числі 105-ім „Буковини“ познайомили наших читателів з тим інтересним і на нашу думку користним об'явом у Волохів, що вже й між ними піднімають голову правдиві приятелі народу, та дає ся чути критика дотеперішньої боярекої господарки. Бояри, як судити після Buk. Post, казять ся — і не диво, бо се їх рідні брати прикладають їм ніж до горла а численними летучими п'єсьмами підбурюють буковинських Волохів против них.

Коли-ж так про своїх політиків думають уже й самі Волохи, то Русинам з того велика відрада; відрада в тім, що в краю слова тих політиків і такої Buk. Post мало хто бере поважно. Ми вже писали в статі „Старі і молоді Волохи,“ як барон Мустаца гірко нарікає на роздор у Волохів, а властиво на підкопуване поваги его кліки, називаючи се катилінарскою і геростратскою роботою. Що на ту роботу дивлять ся інакше молоді Волохи, видко з їх острої відповіді в Tribun-і або і з недавних статей в Buk Rundschau. Починає ся між Волохами борба консервативів з поступовцями, борба бояр з народовцями-

демократами (так би можна ще найліпше назвати тих молодих Волохів).

В тій борбі чимраз більше виявляє ся задофаність і злоба волоских консервативів. Вибухів сеї злости ми зазнаємо і на собі в нашій роботі для народу. Треба знати, що волоскі популярні видавництва, як Desteptarea, учили і вчать нарід далеко острійшими аргументами, ніж їх знають наші рускі радикали. Они н. пр. між волоским людом розвели таку завзяту анти-семітську агітацію, що тепер в руских околицях жидів непропорціонально більше, ніж в околицях волоских. Проте все хіба жидам в своїй час, а більше нікому не прийшло на думку мішати ся в те, як Волохи виховують свій нарід. Виховують его добре — то їх зиск; виховують зле — то їх страта, а другим народам журби про те мало.

Інакше думає Buk. Post, котрій здає ся, що має право мішати ся в наші рускі справи і вчити нас, як ми маємо свій нарід виховувати. Вже то кого як кого а непрошених опікунів ми все маємо багато. Не цильнують свого носа, а пхають его до нашого проса. Добачила Gazeta Polska в „Праці“ гайдамацкі інстинкти, зараз Buk. Post, забувши на свою волоску Desteptarea, кидає ся також на „Працю“ і повтаряє польські видумки. Тромтадрата польський і задофанець волоский прийняли ся вчити Русинів, як они мають виховувати свій нарід. Се вже абсолютно за багато ласки і старання і за то непрошеним опікунам в подяку не можна дати иньшої

2)

На вахцимрі.

(Дальше.)

Арештанти страх розбивають ся за сіном, плахтою, ежонками¹⁾, за фірою усемки²⁾, в тяжкі часи платять ся за ню навіть два кракус³⁾, иньшим разом пару швайцарів⁴⁾ танце. Є вже і „трафіканти“ в арештах т. е. такі зпоміж арештантів, що займають ся достарчуванем для товаришів тютюну. Арештанти мають ще й другий спосіб: шварцувати тютюн як кожду иньшу річ. Сей і той, ходячи „на світ“ до роботи, роздобуває там тютюн і шварцує его мимо докладної ревізії, яку ключник відбуває на коритари, заким впусить кого у казню. Ревізія строга, бо хоч би в тріскучі морози, мусить кожний до сорочки розбирати ся: причім помагає ключникови дозорець. Але шварцована річ іде з рук до рук і так може перекрасти ся. Тількиж най побачить дозорець, як єй передають собі — вже пропало! Або знов зревідований, захопивши у свої руки краде собі ту річ, несе єй в казню і що ему хто зробить? Такі то недогоди шварцована.

Тепер уже що иньшого! Бо будуть новий суд, при тім ціла „фабрика“, працюють люди

¹⁾ Тютюн — паперці — сірники. ²⁾ пачка тютюну за 8 кр.

³⁾ два шістаки

⁴⁾ пару центів

зі світа, а арештанти два рази денно носять воду, три рази денно чистять хату, отже мають нагоду міняти тютюн за арештантський хліб. І можна сказати, що тепер нікотрий з арештантів не їсть хліба — їдять его робітники, що працюють при новім суді, а за то арештанти курять їх тютюн. І в тім не поможе нічо гнів заряду та часті ревізії в клітках арештантських.

Для одного арештанта прийє его брат, мулярський челядник, тютюну. Але в тяжку годину, бо дозорець побачив і цілу справу віддав керкермайстрови. Той арештанта після до „казенки“, а в порозуміню з майстром прогнав челядника від роботи, навіть грозив, що пішле його „до секції“ (хоч там очевидно нічо ему за те не було би).

Щось третього, чи четвертого дня зголосив ся хтось через „поса“ на брамі до п. директора з якоюсь орудкою. „Гавсдордане“ привів його; то був — прогнаний челядник. Був такий наївний, що просив ся до роботи так, як би не знав, що его місце давно заняте, а притім керкермайстер, вислужений лейтнант, коли тільки треба бути неумолимим для других, надто є постійним, щоб мав над ним змилосердити ся. Старий воркнув злобно, а відтак витягнув шию туду, де рядом стояли ліжка дозорців і его ніс сказав: „А зробить — но з тим драбом порядок!“ І неказав плечі.

Се значить тільки, що затровити когось своїми собаками: дозорці мало-коли дістають такий наказ, тому-ж і тепер они наперед крехтали та покашлювали, а поволи підіймали ся, щоб

дати йому час до утечі, поки цілий, без побоїв.

Аж ту одного дня, чверть на третю (як звичайно) привів поліцай з хурдиги гурток приарештованих. Між ними був власне і він.

За що увязнений? Він не відповів, але я сам знав і, пишучи в протоколі, не то запитав, не то відповів сам собі нівголосом:

— За крадіж.

— Як не красти! — обрушив ся на се челядник. Працювати чоловікови не дадуть, хоч проси, а в дома жінка та діти голодні.

— Хіба-ж они і тепер не будуть голодні, як ти ту будеш сидіти? — завважав котрийсь дозорець.

В пересердю челядник нічо не промовив, я поклав перо на бік, а він сів на лаву, аж закрипіла під ним, спер голову на долоні та зажурился тяженько.

Я був свідком, як заповняють ся келії тюремні...

* * *

Привели 16-літнього хлопчиска на відставу до Бригідок. Мав там сидіти три роки! Шіснацятлітний хлопець! Так; ему не було більше, хоч з лица, помарнілого через побут у сідчій вязниці, годі се було пізнати; та він сам так казав, так казали і его папері.

— За що сидиш? — питав я його, користаючи з того, що в полуднішню пору вся канцелярія була пуста і дозорці, звільнені від служби, пішли домів.

— Можна собі прочитати, — сказав він,

ради, як лише, аби вони опікувалися своїм народом, а не нашим. А ми, знаючи нечисте жерело тих напастей, можемо собі їх маловажити, а своє дальше робити.

Дай Боже витримати!

Наші селяни за морем.

Вражіння з Канади о. Нестора Дмитрова.*)

(Дальше.)

Ще того самого дня оглянув я фарми всіх старших фермерів і удався до школи, котру тепер будують, щоб приготувати все потрібне до Богослуження. На Воскресенні раненько зішлися наші фермери то кінями, то волами з товстими пасхами до школи, де відправив я Богослуження. Як малі діти плакали всі хором, коли заспівано „Христос воскрес“. По Службі Божій по сьвященню пасти розіхалися додому, а відтак зібралися всі на вечірню і перед школою завела весела розмова на тему прозвання Сьвят Вел. в старім краю, а в Канаді. Нарід горнувся до мене з неуданою щирою вдячністю і зі слезами в очах дякували — бо кажуть: „Навотче, т-аж ми вже 2 роки, як дикі звірі сиділи в своїх будах на Великдень і слезами зрощували несьвящену пасху“. Я мусів утікати до школи, щоб відслужити вечерню, бо не міг сам здержати ся від сліз. В Сьвітлий Понеділок відслужив я онять Богослуження в школі і вечерню, а ві второк на всхіднім кінці колонії, в хаті ч. Івана Галькова, з Горожанин малої пов. Гордок. Через тих три дні висповідав 159 людей і окрестив і миропомазував 25 дітей. В середу і в четвер відвідав я фермерів на західній частині недалеко ріки Saskatchewan а в п'ятницю в західній частині — почавши від ч. Івана Даньчука з Борцівського повіту. В неділю, по Богослуженню відбуло ся торжество благословення першого руского цментаря в Канаді і рівно-ж поставили хрест на пам'ятку свободи. Вибрали також комітет, котрий має ся зайняти по жнивах будовою церкви і помешкання для будучого сьвященника.

* * *

Колонія та руска Альберта висунена найдальше на північ зі всіх руских колоній, які де

*) Гляди число 117 „Буковина“.

находять ся на сьвітлі. За мого побуту було там 75 родин. Просторонь від входу на захід займає 12 миль — то значить, від Костя Немирського до Івана Домбровського з Красного, пов. Золочів.

Наших фермерів я поділю на 4 частини після часу їх прибуття. 1) Найстарші фермери з села Небилів, пов. Стрий. Один з них Никола Тишковский вже 5. рік газдує, а прочих 2—3 роки як заїхали; майже всі они з Небилова.

2) Середущі, як Іван Дубровский з Красного, Ілько Сенетович і його зять Тимяк з Глинян, з Полюхова Федько і Петро Кинаші і др.

3) Транспорт кільканащати родин, котрий прийшов під проводом Вол. Олеськова переважно з Борцівського повіту і

4) ті, що поприходили в зимі сего року, або і в останнім місяці.

Годі мені ту вчисляти з осіб кожного стану маєтковий, тому я возьму середню заможного фермера і викажу на зовсім достовірних даних, о скільки наш чоловік міг розробити ся за несповна три роки свого господарювання в околиці Едни.

Василь Феник з Небилова привіз до Winnipeg готівкою 450 доларів. Купив зараз таки в Winnipeg 3 коні (один зараз згинув), 2 корови, 3 телят, віз, плуг, борони, кухню, муки і др. річи, а прийшовши на місце мав всього 27 дол. Він приїхав пізною весною, отже нічого не засівав. Другої весни заорав 8 акрів. Пшениці висів 10 бушлів — вродило ся 85 бушлів, вівса висів 5 бушлів — вродило ся 44, картоплів посадив 12 бушлів — має 120. Відтак посадив капуста, тютюн і др. Пшеницю мав до нової, посіяв і ще троха продав.

Третої весни заорав 20 акрів — висів пшениці 24 бушлів — мав 365 бушлів. З того продав 300 бушлів по ціні 60, 57 і 55 цнт. Жита посіяв 1 галлон — вродило ся 8 бушлів. На 5 акрах висів 21 бушлів вівса — вродило ся 220 бушлів. З того продав 50 бушлів по 22 цнт. Ячменю висів 1 бушель, вродило ся 15 бушлів; бульб з 20 бушлів було 220 бушл. Гороху з 3 літрів було 3 бушл. Капусту продав за 3 долари. На его подвір'ю є 4 корови, 4 телят, троє коний, безроги. Продав уже пару бичків за 44 дол. Вибудував хату, стайню, шинклір і обгородив фарму. Треба ту ще заиримітити, що сей газда хорував ціле минуше літо і платив робітника, дальше — кінч утік ему в саму орку, отже не було чим орати. Се був би образок старших наших фермерів і то людей, котрі походять з гір: — господарити не дуже розуміють і коло коний починають учити ся ходити.

Возьмим тепер на увагу чоловіка, котрий походить з села Красне, пов. Золочівського і засів ту два роки тому. Понеже случайно я знаю дуже добре відносини економічні в тім селі — знаю, яка там земля, яке поле і т. д., тож легко буде мені вивести консеквенцію, чи Іван Домбровский більше був би доробив ся в Краснім за 2 роки, чи в Канаді. Іван Домбровский привіз до Winnipeg 400 дол. В першій весні заорав 4 акри на пшеницю — висів 8 бушлів. — вродило ся 106, а на других 4 акрах посіяв: ячмінь, овес, жито і др. В другій весні заорав вже 15 акрів — висів 14 бушлів пшениці, 10 вівса, 6 ячменю і 12 бушлів бульб посадив. З худоби купив 2 коні, корову з телятком. Тепер докупив одного коня, отже має 4 коні, дві корови, 2 телят і пару безрог. Хата у него фармереза, практична, але чистенька, харна — зараз пізнати, що се чоловік з пшеничного хліба, як називають Краснянців. Сей чоловік зі своєю інтелігенцією і завзятістю до праці був би нині вже далеко ліпше стояв від всіх прочих, але лучилось ему тяжке горе — жена померла і лишила его з 5 малими дітьми. З двома старшими дівчатками, (найстарша 10 літ) газдує Іван. А також годі і того не згадати, що сей чоловік вже на третій фармі, а на кожній попередній будував будинки і робив в полі. В Краснім був би Іван мав пару коний і корову на воловоді був би водив на пашу.

Приходить тепер з черги пересічний газда з транспорту Олеськова. Іван Лакуста зі Снятинщини, приніс з собою 400 дол. Купив воли, 2 корови, двоє телят, 7 овець. Має до спілки з другим плуг і віз. На корчунку заорав 8 акрів — посіяв пшеницю, овес, жито і др. Поставив собі хату і стайню. Не стало сему чоловікови пшениці і вівса на засів — отже бере він корову, веде до заможного фермера і вимінює в той спосіб: За корову дістав готівкою 10 дол., 14 бушлів вівса, 16 бушлів пшениці і пів шквіри з вола, вже виправленої. Ог в такий спосіб відбувають ся кунна і продажи на місці. — Протих біднях беззребренників, котрі зайшли ту по транспорті Олеськова і ще пині приходять, годі що сказати, бо они ще нічого не ветигли зробити. Взагалі транспорт Олеськова найліпше представляє ся під кожним взглядом.

Для цікавості, а може і для науки я возьму ще два приміри. Возьму під розвагу найстаршого фермера з его добутком з 5 літ — і найзаможнішого фермера з транспорту д-ра Олеськова, котрий 22. мая 1896 осів на фармі. Найстарший фермер Никола Тишковский з Небилова, приніс з собою 400 дол. Треба з гори

не підводячи очий на мене. — Там є акт обжалованя. Але ні, — додав з посміхом, — в нім нема правди: за те я сиджу, що був дурний. Тепер би я вже інше робив.

— Чому?

— А так, що мене ту навчили. Чую, що камратя повідають; не-один був в тяжких оказиях: ланаймуха¹⁾ ему байла, коли когутови²⁾ відер ся; — спасла божа ласка, мудра голова та швидкі ноги...

Я перекинув літографовані карти прокураторської жалоби і хід розправи перед судом присяжних.

У капітана Н. служачий его Франц в часі неприємности паньства і слуги, украв в спілці з невислідженим злодієм два золоті годинники, перстень і дві калитки, а в них около 50 левів, весь разом вартости понад 300 зр. Ще сплудав ся він сповнити крадіж з вломанем, іменно розбивав вертгаймівку, в котрій берегло ся капітанове майно (в квоті около 30.000 зр.). Але не зумів до неї добути ся, тільки ривлі надрушив.

Капітан Н. був все вдоволенний з Франца, бо то був дуже спритний хлопець, але не-вдовзі показало ся, що помиляв ся, бо ото... (акт опиєє подрібно крадіж)... той недоліток, той хлопець підіймає злочинну руку і капітан стратив би був *uczciwe swe oszczedności i mienie*. . . . Як звичайно: глумі бувають акти обжалованя.

Франц не був караний, раз лише, яко волоцюгу придержали его в арешті, коли втік від

капітана зі служби і вернути до него не мав охоти.

З краденими річами утік Франц до Гусьтина на російську границю і хотів дістати ся до Каменця подільського, але „не пощастило ся“, придержали його, відвели до суду і т. д. Узглядяючи всі обставини pro et contra, за-суджено його на півчверта року тяжкої вазниці, заостреної постом на місце знесених кайдан та 48-годинною темницею з початком кожного року, далі на відшкодоване пошкодованого і — звернене коштів судової розправи... Такий був акт обжалованя і заезд.

Я з цікавістю глянув на 15-літнього білявого хлопчину. Сьмілі у нього очі, черги твари острі, але ні одної прикмети льомбровського типу в них я не добачив. Ему не лицює злодогою бути.

Минали хвили Ми були самі, Франц не знав, що зробити з собою. Скрутив папіроску, а як бувший льокай, як молодець доброго тону, спитав ся в мене, чи можна йому закурити? Я не противив ся. А в тій хвилі як з під землі вирости фагас і господар¹⁾; перед ними засиніли клуби диму. Але і фагас і господар пішли кудась, ховаючи в кишеню недогарки, а до нас вернула тишина. Вернула, бо ніхто єї не перебивав, тільки маятник старого, стійного годинника; а тим часом сам годинник заржавілим пальцем показував що раз ближше туго

¹⁾ Оба послугують на вахцимі. Обсяг їх службового труду не все розграничений. Фагас займає перше становище: є палячем, водоносом і замітачем, господар, (міністер розсвічени²⁾) дає про лампи і дрібніші порядки.

годину, коли Францови треба іти до Бригідок. Я вважав, як хлопчина неюкоїть ся, як сум і страх, котрі він дотепер виученими фразами покривав, брали верх над ним, як він чекав, чи не заговорю що до нього, бо ему хотіло ся виговорити ся. А коли годинник видзвонив пів другої — він задрожав.

Я любував ся Шілеровою „Порукою“ як він мені перебив занятє своїм оповіданем.

— Як набідив ся-я всюди, — казав він, — як спас ся від голодної смерти, як навчив ся читати і писати по руски, по польски та по німецьки, так мимохіть від панчів, котрим по-слуговував, тоді дістав ся я на службу до капітана Н., бодай его Бог скарвав!

— Капітан, старий богач, властитель гарного дімка на „Новім сьвітлі“, торгував старим вояцким одінем. — Мені доповіли, що то его золотий інтерес, бо він убирав вояків у стару тандиту, а одєжу з військових магазинів продавав, чи міняв... хто его знає.

— Для мене був дуже острий, а скуний для всіх, нераз мовив мене голодом. Але воли став я до его крику привикати, він-же знов хитба ротом кричав, бо своїм кам'яним серцем став до мене прихилати ся. Обіцяв мене взяти до своєї компанії у війську, випровадити на люди...

Але я став ся нажерливий; перше я міг якось терпіти голод, а тоді ні. Знід замків, знід ключів годі було вирости яку поживу, тож я і втік. Та найшов мене капітан через поліцію. З хурдиги дістав ся я до бецирку і ту сидів п'ять діб. В бецирку я пізнав також Кугляра, славного злодія, і деяких з его шайки та через сю знакомість тепер я в тюрмі. — „Слухай дур-

¹⁾ поліцай

²⁾ шандар

зазначити, що се чоловік уже старший і неписьменний. — Заорав уже 35 акрів. Має пару коней, пару волів, 4 бички, 4 корови і 6 ялівнику. Хата мізерна, шинхлір, стайня, знаряди господарські і старосьвічка жнивварка за 25 дол. З одержки ще нічого не купив — постолі, сірачина — довге волосе намащене маслом.

Кость Немирский з Білча золотого пов. Борщівського — прийшов 22. мая 1896. Чоловік се в середнім віці, письменний, бував в Росії і в Бессарабії на зарібках. В Галичині мав стор (склеп). Приїс готівкою на місце 500 дол. В першій році за пізно було вже що орати. Сего року заорав 4 морги на пшеницю, 1 морг на жито, 1 морг на бульби — відтак ще на капусту, горох, тютюн і др. Купив воли за 55 дол. (величезні воли), дві корови за 56 дол., віз 75 дол., плуг 26 — кухня 16, цельта до мешканця в літі 10 дол., начине кухенне 60 дол., начине господарське 35 дол., дві ручниці 20 дол. і прожив до тепер за привезений гріш. Поставив хату обширну, ставить тепер обширну і з добірного матеріалу стайню, котра-б представляла вартість в Галичині 800 зр. Матеріалу до будівлі навів в земі велику силу. Я бачив на его подвір'ю смереку, котра мала в обводі 4½ ярда, а все крім праці ні одного цента не коштує. Фарма сего чоловіка, майже ціла покрита лісом, отже потреба великої праці, щоб вищистити її. На тій фармі бачив я красний смерековий лісок — недалеко ставок, в котрім він вистріляв велику силу диких качок. Взагалі сей чоловік представляє великий матеріал, спосібний для Канади, а тим більше ще і для того, що вміє по німцям, то вже не дасть ся так дуже обшахрвати. — На цій нашій колонії є три снілкові машини до кошення сіна і 4 жнивварки.

Клімат в Alberta, а взглядно в околиці Edmonton є зовсім лагідний. Зима минавшого року почала ся около 10. жовтня. Місяці: листопад і грудень були острі. Морози сильніші, як в Галичині. Около Різдва потепліло і була лагідна зима, аж до половини цвітня — в тім часі почала ся весна, а 1. мая вже бачив я зелененьку пшеницю. В літі досить гарячо, дощі перепадають з часта. В 20. тижнях дозріває збіжжя. Приморозки трапляють ся майже щороку. Минавшого року був перший приморозок 22. липня, але він нічого збіжжю не пошкодив. Другий приморозок був 30. серпня, той вже пошкодив пшениці, котра ще була на пни. Скошеній нічого не пошкодив. Приморожена пшениця зовсім надає ся на хліб, тільки в цій вже низше стоїть від непримороженої. Були газди, ко-

трі ветигли зібрати пшеницю перед приморозком.

Засіви: Найбільше удає ся пшениця, прекрасна пшениця родить ся; дальше овес — білий і чорний, ячмінь, жито (наші люди доперва зачали сіяти), орбіш (голомша), бульби великі, яких я ніде не бачив, горох, капуста, тютюн (нема контрабанди). Сіно велике і солодке, можна косити всюди, де хто хоче.

Худоба расова, пасе ся ціле літо по преріях, навіть до дому не вертає аж в пізній осені. Між нашими Русинами живе Айриш, котрий має кілька сот штук худоби і она живе дико по степах. Наші люди купують у него дикі корови по 30—40 дол. і як освоють їх, мають прекрасні корови. Худоба дуже скоро множить ся, телята в другім році має вже телятко. Воли виховують ся величезні — за 60 дол. можна дістати прекрасні воли. В цій нашій колонії можна раховати вже худоби на сотки. Годівля худоби на велику скалю може нашим людям людям принести великі користи.

Видатність збіжжя: Пересічно взявши, оден бушель збіжжя видає 18 бушлів. Я подаю уже повисше, тільки у нашого чоловіка вродило ся минавшого року збіжжя.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 10. червня 1897.

Будова низшої гімназії, при котрій на другий рік будуть дві рускі класи, має ще сего року зачати будувати ся. Плани вже готові і мають іти до потвердження до міністерства. Місто відстунує безплатно місце під будову. Чи справді будем мати вже на другий рік новий гімназійний будинок, залежить від того, як скоро ся справа повандрує через бюра міністерства. Коби лиш як найскорше, бо теперішній гімназійний будинок не відповідає зовсім усім вимогам, яких вимагають навіть від сільських шкіл народних.

Особисте. Начальник уряду виміру належитостий др. Омелян Герцог виїхав на кількатижневий уральов. Кажуть, що він старає ся о перенесені. Заступає его надкомісар фінансовий Ф. Рентшнер.

Адміністрація податкова, яко уряд, повстане в Чернівцях від 1 липня 1897 на міс-

це дотеперішньої локальної комісії податкової Уряд позістане в тім самім локалю з доконечними розширеннями, а начальство перейме радник фінансовий Антін Гаевский.

Небезпечні збитки. На шляху залізничі коло Шиниці покладали якісь збиточники на попереки шини грубий поріг від моста. Поспішний потяг, що надійшов зі Львова повною силою парі, розторочив на дрібні кусники забору. Поїзд затримали і оглянули машину. Ушкодження не було жадного і поїзд міг рушити дальше. За збиточниками слідить жандармерія.

Міжнародний конгрес лїкарів в Москві має стягнути велике число учасників з цілої Європи. Міністерство залізничі до розпорядимости комітету конгресового дало 7000 карт першої класи на подорож від границь Росії аж до Москви. Услівя що до одержаня такої карти мають тільки потвердити, що єї власитель є справді членом конгресу, і дійсно брав в нім участь. Конгрес відбуде ся межі 19 а 26 серпня с. р. Карти зголошеня можна дістати в Чернівцях в аптиці Мала і там можна розвідати про близші подобиці що-до конгресу і що до подорожи.

Змова фірманів і кондукторів кінного трамваю у Відні скінчила ся вже з користю для робітників. Майже всі жаданя прийнято трамваєве товариство, по короткім опорі. До побіди найбільше причинив ся віденський бурмістр др. Люеґер, котрий заводить у Відні міській електричний трамвай і робить приватному трамваєрому товариству всякі пакости.

Анкета для хову товару в буковинських горах зібрала ся перший раз в виділі краєвим під проводом бар. Мустанци в вівторок сего тижня і уконститувала ся. Она складає ся з виделегованого міністерством рільництва повітового ветеринара і рільничого вандрівного учителя з Сольногограда Генрика гірта, рільничого інспектора Кандлера з Радівців, з делегата краєвого товариства господарського Омеляна Баєра, директора господарської школи, із Стефана Мікулього і конципіста ветеринарїного з управління краєвого Луческула. Ся комісія удає ся нині в четвер найперше до Кімполонґа.

ний! (казав мені Кугляр) чекати панської ласки? Гадаєш: він не бреше? Тебе нагонять, або сам здохне. І пропало все. А тебе шкода. Виджу по тобі, що ти до всього здатний, тобі в нас буде добре. Нині не варто заробляти на жите, що заробиш? — Найлучше тому, хто не робить. Найлучше спекулянтам. І ми спекулянти: шпекулюємо руками і головою, а називають нас злодіями. Добре, а такий пан, що менче платить робітникам, як згода була, що обтягає на всі способи з платні своїм слугам, чи такий пан не злодій? Скажи, чи багато є таких, котрі не були-б злодіями? — І питає мене Кугляр, тільки плати у капітана? Я повів йому, що про плату ми ніякої згоди не мали, бо мене взяв капітан так, якби в свій дім на жите, але казав, що колись мене надгородить, обдарує майном, як буду у війську добре провадити ся. Кугляр сьміяв ся до розпуку, аж я розгнівав ся. Він вивняв мене, що капітан до війська не віддасть мене, нічо мені не заплатить, а дурно служби моєї хоче.

— Видиш, казав Кугляр — твій пан може красти що дня по кілька центів від тебе і ніхто его злодієм не зве, бо без крадежи він може жити, а я як-би не крав, то би здох. Як твій пан, так само краде урядник, що бере плату а не працює в бюрі; таким злодієм є кунець-шахрай, кожний лихвар, урядник-губаняр... а протекція не градіж? Мало не всі люди злодії. Тільки так: ми крадемо мало, бо не маємо що їсти, а тамті крадуть багато, щоби збогатіти. Тамті знають дурним людям дурні якісь покривки дати перед очі, крадучи явно, а нашу руку як зловить хто в кишені, то нема вже як відбреха-

ти ся. Хіба скажеш, що рука не твоя; — ба! коли держить ся твого тіла! Тамтих як зловлять, то кажуть собі половиною крадіжки рот заткати, в найгіршій-случаю кажуть з посади уступити, а на іншу приймуть; ну, а мене як зловить поліція, то що я дам? — пару шісток, а того за-мало. Тому ми заповняємо кримінали. Але як-би так — не дай Боже — всі люди захотіли порядними бути, то на що би судів треба було? Що робили-б дозорці, керкермайстер? Все-ж такої ми скорше підемо до неба, бо ми обрадаємо богачів, часто відбираємо лиш людеку кривду, а они — кривдять бідних.

Потому розгнітував мене про моє жите-буте, резказував про свої подвиги. Ах, скільки-то принесе ему резурекція латинська, руска; тоді чоловікови здолоб-ся мати десять рук. А божі гроби! Він кладе ся коло якої пані, що хрестом лежить, та лише руку в кишеню. „А Chryste! на Twoje гану...“ і єсть!

— Обкрав-би ти свого пана — радів мені Кугляр. — Я его знаю, старого скупаря; добра мені нагода, що ти его слуга. За таку скотину нема гріха. І що ти мислиш? Вернувши до нього чекай три місяці, чи він заплатить тобі що небудь, або чи віддасть тебе до війська. Не важ ся рушити яку марницю, бо прогонять; як красти, то від разу великі гроші. Не кради сам. Боже борони! Я взяв би тебе охотно до снілки. Чекай, об тім поговоримо на сьвітї, тут нас підслухають: може є який побожний чоловік, або язик¹⁾ то ще повішає²⁾. Я навчу тебе всього. Як-би ти сам крав, було би зле. Нічо казати,

що у двійку безпечнійше, але ось що. Зловлять одного а брат¹⁾ лишить ся на сьвітї, то він тобі поможе. Перебере ся та іде на візиту.²⁾ І ще яким способом передасть сіна, їдла, а то і гири³⁾, а найважнійше, що як вийдеш на сьвіт; то він тобою оікує ся. Бо ти не маєш що їсти, хоч гинь, береш ся красти, а крадеш ханчиво, по дурному, зараз-же тебе ловлять і ведуть до хати⁴⁾ кажуть, що ти налоговый та відсидають до наладу⁵⁾, хоч би і за марницю. А брат як є у тебе, все за тебе подбає, навіть жеде на тебе на тюремній брамі: як-же сам має клоїт, то виручає ся другим. У нас так іде.⁴⁾

Я бачив, що Кугляр правду каже. Далі я бачив, який для мене капітан. Він запроторив мене в тюрму; за що? за те, що не хотів у нього служити. Або я мушу у нього бути і то дурно?

Кугляр казав пімститись на пєсвірі. І я пімстив ся, але дурний був, що не у всім його слухав; за те і караюсь.

Франц перейшов у злобу і жаль, а таки взяли верх виучені фрази. — Най там! — казав він — півтретя року, то не вік; вийду — поправляю ся.

(Дальше буде.)

¹⁾ Спільник.

²⁾ В неділю між 11—12 в полудне можна за дозволом президента, в судовій сали через 5 минут розмовляти з арештантами під доглядом арештантської сторожі.

³⁾ горівки.

⁴⁾ в тюрму.

⁵⁾ до Бригідок.

¹⁾ Денунціант; ²⁾ зрадить.

Телеграми „Буковини“.

З дня 10-го червня 1897 року.

Атени. Праса тутешна починає дораджувати Кретенцям, щоби приняли автономію. Приречене адміралів далекосягної самоуправи Кретенців зробило як найприхильніше вражінне.

Льондон. Standard доносить з Атенів: Після Акрополіс перервано нагло пересправи угодіві в Царгороді, бо представителі держав не могли згодити ся на головні основи договору. Се донесене газети Акрополіс зродило в Атенах гадку, що в Царгороді розходить ся лише о загальні основи, на котрих мають обі інтересовані держави покінчити уклади. — Times доносить знов з Атенів, що грецький кабінет одержав донесення, що деякі держави гадають в той спосіб обійти труднощі, які вийшли з ріжниць їх поглядів на грецько-турецьку угоду, та настають на порту вести пересправи безпосередно з Грецією. Тим способом гадають они переперти такі услівя, на котрих їм залежить. На всякий випадок безпосередні переговори мали би зачати ся аж по ухваленю мира.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомленя
(Schulnachrichten)
 е на складі
 в друкарні „Рускої Ради.“
 Просимо о замовленя.

„Дністер“
 товариство взаїмних обезпечень
 у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі услівя і видає полєси і квіти в руській мові.

Зголошеня о удїленє агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“
 в Чернівцях.

Перша на Буковині
РУСКА ДРУКАРНЯ
 в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі в мовах руській, польскій і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати
 добру і дешево
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як веводи, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і облужу Ває по братньому

З поважанєм

В. Данилевич,
 машинїст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Пам'ятайте на Народний Дім
 в Чернівцях!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
 загально признаний знаменитий усмиряючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приимати з осторожністю лише флашки зі значим знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.
 Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ
 від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З Чернівців					приходять до Чернівців							
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	320	757	811	610	
до Гайбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Гайбокої	—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Бояна, Новоселиць	645	430	—	—	—	з Новоселиць, Бояна, Садагури	—	1113	950	—	—	
з Глібоки					до Глібоки							
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—	
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.												
Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не їде в понеділок.												
з Гадікфальви					до Гадікфальви							
до Радивців	610	1003	228	612	805	з Радивців	542	855	115	550	747	
з Гатни					до Гатни							
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—	
з Іцкан					до Іцкан							
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	630	837	
з Вами					до Вами							
до Рус-Молдавиць	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиць	842	1259	204	322	545	905
Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.												
з Карапчева					до Карапчева							
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—	
Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.												
Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.												

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-європейский їде о 46 минут пізійше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненим минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

За редакцію відповідає **Осип Маковей.**

